

Леонід Давидович Лінденбратен

У листопаді 2012 р. минуло 90 років патріарху російської рентгенології професорові Леоніду Давидовичу Лінденбратену.

Народився Леонід Давидович у родині лікарів у Ташкенті, де й пройшло його раннє дитинство. Згодом родина переїхала до Ленінграда. Цікавою і сповненою непередбачуваних подій виявилася біографія одного з найвідоміших учених сучасності.

У 1940 р. Леонід Лінденбратен вступив до Вищого військово-морського медичного училища при Військово-морській медичній академії (ВММА), а на початку липня 1941 р. його курс уже воював на Ленінградському фронті у складі 4-ї морської бригади. У жовтні–грудні 1941 р. юний офіцер брав участь в обороні Ленінграда. Після перших місяців блокади курс вийшов з оточеного міста по «льодовому шляху».

У вересні 1945 р. Леонід з відзнакою закінчив ВММА і після тримісячних курсів офіцерського складу медичної служби був призначений старшим рентгенологом Головного військово-морського госпіталю Північно-Балтійського флоту в Таллінні (1946–1947 рр.). Потім майже 10 років працював лікарем-рентгенологом клініки факультетської терапії ВММА, а також у рентгеновських

відділеннях клінік ВММА, розміщених у багатопрофільних ленінградських лікарнях.

Великим досвідом практичної роботи Лінденбратен ділиться у книгах «Неотложная рентгенодиагностика», «Методика изучения рентгеновских снимков», посібнику для учнів середніх спеціалізованих медичних училищ. Леонід Давидович почав застосовувати малопоширені в той час методи — бронхографію, діагностичний пневмоперитонеум (цій темі він присвятив окрему монографію), холангіографію. У 1950-ті роки вони разом із батьком, Д.С. Лінденбратеном, розробили керівництво «Рентгенодиагностика заболеваний органов дыхания у детей» (1957 р.), за яке отримали Державну премію СРСР і яке відіграло велику роль у розвитку педіатричної рентгенодіагностики в СРСР.

Ще 1950 р. Леонід Давидович захистив кандидатську дисертацію, присвячену експериментальному вивченню всмоктування контрастних речовин (справжніх і колоїдних розчинів і суспензій) із плевральної та черевної порожнини. Його монографія «Рентгенологическое обследование печени и желчных путей» була опублікована в 1953 р., а 1954 р. він захистив докторську дисертацію.

У липні 1959 р. Л.Д. Лінденбратен був обраний завідувачем кафедри рентгенології та радіології 1-го Московського медичного інституту ім. І. М. Сеченова, яку він очолював протягом 32 років. Зусиллями Леоніда Давидовича було зміцнено викладацький склад кафедри, створені дозиметрична, ангиографічна та радіоізотопна лабораторії, термографічний кабінет і перша в СРСР мамологічна лабораторія.

У 1960 р. Леонід Давидович затверджений у званні професора. Під його керівництвом було захищено 20 докторських і 80 кандидатських дисертацій, кафедра стала передовою в галузі діагностики та променевої терапії. Сотні лікарів-рентгенологів були підготовлені у клінічній ординатурі завдяки безцінному досвіду Л.Д. Лінденбратена. У серпні 1991 р. відповідно до чинної Постанови Ради Міністрів СРСР за віковим цензом для завідувачів кафедр вищих навчальних закладів Л.Д. Лінденбратен був переведений на посаду професора кафедри і продовжував активну педагогічну, консультативну і наукову діяльність до листопада 1995 р., після чого за особистою заявою

перейшов на роботу завідувача відділу організації підготовки фахівців до Науково-практичного центру медичної радіології Комітету охорони здоров'я (нині Департамент охорони здоров'я) Москви.

У творчому доробку видатного вченого Л.Д. Лінденбрата чимало наукових праць і публікацій — серед них 40 монографій, посібників, керівництв і підручників. Він підготував окремі розділи для підручника «Стоматология», керівництва «Болезни органов дыхания», книги «Bildgebende Diagnostik des Mammakarzinom» (Berlin: Akademie-Verlag), «Пособия по гастроэнтерологии» та ін. Усі ці видання відрізняються оригінальністю і становлять підсумок його внеску в теорію медицини і власних досліджень. Основними напрямками його наукових розвідок є загальні методологічні проблеми медичної радіології, рентгенофізіологія та функціональна патологія жовчних шляхів, діагностика захворювань печінки й жовчних шляхів, синдромна променева діагностика, зокрема, діагностика захворювань органів грудної порожнини, рання діагностика злоякісних пухлин, насамперед, комплексна діагностика ранніх стадій раку грудної залози.

Такі видання Л.Д. Лінденбрата, як «Методика изучения рентгеновских снимков», «Распознавание и лечение холецистита» (у співавторстві з В. А. Галкиным та А. С. Логиновым), «Рентгенология печени и желчных путей», «Рентгеновская и радиоизотопная диагностика заболеваний молочных желез» (у співавторстві з Н. Н. Бражниковым), «Методы рентгенологического исследования органов и систем человека» і «Рентгенологические синдромы и диагностика заболеваний легких» (у співавторстві з Л. Б. Наумовым), «Система обследования больных при подозрении на злокачественную опухоль», «Клиническая рентгенодиагностика. Руководство для врачей» у 2 т. (у співавт.), «Очерки истории российской рентгенологии» визнані настільними книгами лікарів-рентгенологів.

Список наукових статей Л.Д. Лінденбрата включає близько 500 публікацій. Це статті в наукових журналах з різних проблем медичної радіології (зокрема, 20 — англійською та німецькою мовами), в енциклопедіях і збірниках наукових праць та ін. Для журналів «Медицинская радиология» і «Радиология – практика» Леонід Давидо-

вич підготував понад 1000 рефератів опублікованих фахових статей.

Професор Л.Д. Лінденбрата зробив неоціненний внесок у медичну радіологію ще й завдяки підготовці кадрів для цього напрямку медицини. Широко відома праця Л.Д. Лінденбрата «Преподавание рентгенологии и радиологии в медицинских институтах», де узагальнено досвід — його особистий і колективу кафедри, перші програмовані підручники, написані Л.Д. Лінденбрата за участю Ф.М. Ляссата і Л.Б. Наумова «Медицинская рентгенология» і «Медицинская радиология», випущені у співавторстві з І.П. Королоком два видання підручника «Медицинская радиология (основы лучевой диагностики и лучевой терапии)» (друге видання було відзначено в 2001 р. премією Уряду Російської Федерації в галузі освіти) та інші.

Загальновідомою є лекторська майстерність Л.Д. Лінденбрата, доповнювана цінною навчальною відеоінформацією, яскравими клінічними прикладами, елементами поезії та музики. Він першим почав застосовувати лекції-диспути, координоване викладання з організацією комплексних лекцій за участю терапевтів, хірургів та патологоанатомів.

Роботи Леоніда Давидовича, присвячені рентгенофізіології жовчного міхура, одержали міжнародну популярність. Учений виявив основні закономірності концентраційної і рухової функцій жовчного міхура людини в рентгенівському зображенні та запропонував ряд методик оцінки цих функцій, які стали широко використовуватися в наукових дослідженнях і клінічній практиці. Одним із перших Л.Д. Лінденбрата впровадив у хірургічну практику методику холангіографії на операційному столі та через дренажну трубку, а також пропагував транспечінкову холангіографію. Завдяки Леоніду Давидовичу було покладено початок розвитку найважливішого профілактичного напрямку — ранній діагностиці раку та дисгормональних захворювань грудної залози, організовано перший центр масового обстеження жіночого населення для раннього виявлення уражень грудних залоз.

Добре відома активна науково-громадська діяльність Л.Д. Лінденбрата. У різні роки він був членом президії Всесоюзного і Всеросійського наукових товариств рентгенології та радіології і

членом президії Всесоюзного товариства гастроентерологів. У 1979 р. затверджений редактором відділу «Променева діагностика» Великої медичної енциклопедії. З 1990 по 2000 р. Леонід Давидович очолював широковідомий журнал «Медична радіологія і радіаційна безпека», а з 2004 по 2011 р. — журнал «Радіологія–практика». З 1996 по 2004 р. Л. Д. Лінденбрaten обирався президентом Московського об'єднання медичних радіологів. Багато років поспіль його обирали членом редколегії УРЖ.

Леонід Давидович Лінденбрaten є почесним членом Російської і ряду іноземних наукових радіологічних асоціацій. Він нагороджений орденами Червоної Зірки і Вітчизняної війни II ступеня, 21 урядовою медаллю (в тому числі «За оборону Ленінграда», «За бойові заслуги»), 7 пам'ятними медалями та 5 почесними грамотами за багаторічну лікувальну, педагогічну і наукову діяльність, 11 нагрудними знаками, 8 почесними преміями, медалями і дипломами за праці в галузі медичної радіології, удостоєний звання «Почесний професор Російського наукового центру радіології і хірургічних технологій».

Щиро вітаємо вельмишановного Леоніда Давидовича з поважним ювілеєм і бажаємо йому залишатися молодим душею, сповненим здоров'я, творчих сил і енергії.

*Колектив ДУ «Інститут медичної радіології
ім. С.П. Григор'єва НАМН України»*

*Редколегія «Українського радіологічного
журналу»*